

N:o 47.

Ank. till Riksd. kansli den 18 mars 1898, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag i fråga om ersättning af allmänna medel åt vittnen, inkallade af häktade personer.

Andra Kammaren har till lagutskottet hänvisat en af herr *Styrlander* inom nämnda kammare väckt motion, n:o 16, af följande lydelse:

»Som bekant har jag vid de två senaste årens riksdagar framställt förslag om tillägg till lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål i syfte att bereda ersättning åt vittnen, som åberopas af häktade personer; och modifierade jag vid 1897 års riksdag mitt yrkande derhän, att jag påkallade en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det tacktes Kongl. Maj:t, efter utredning om och under hvilka vilkor ersättning af allmänna medel måtte kunna beredas åt dylika vittnen, för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser i detta afseende. Förslaget bifölls af Andra Kammaren med 111 röster mot 83, hvaremot det af Första Kammaren förkastades med 71 röster mot 23.

Då emellertid röstsiffrorna för förslaget i denna senare kammare sedan 1896 års riksdag ökats med 7, och Andra Kammaren två riksdagar å rad bifallit min motion, dristar jag mig ännu en gång draga saken under Riksdagens pröfning.

Någon utförligare motivering för mitt förslag kan nu ej behövas, då jag de båda föregående riksdagarne utförligt dels i motionerna och dels

i mina anföranden vid frågans behandling i Andra Kammaren utvecklat skälen för bifall till motionen. Särskildt vill jag dock betona ett skäl, som aldrig vederlagts, och hvilket aldrig kan vederläggas, nemligen, att, afven om domstolarne på häktade personers begäran kunna förordna om vittnens inkallande och bereda dem ersättning, det förhållandet i alla fall kvarstår, att en häktad person kan sjelf få vittnen instämde, utan att ens begära, än mindre afvakta domstolens förordnande om vittnenas inkallande, samt att vittnen, som på dylikt sätt instämts af den häktade, icke kunna beredas ersättning af allmänna medel.

En häktad person, som på det sättet får sina vittnen skyndsammare instämde och därför helt naturligt väljer detta sätt, kan således tillfoga vittnen ekonomiska förluster; och redan af detta skäl borde man ju kunna vara med om förbättrade bestämmelser i detta afseende.

Jag får därför vördsamt hemställa, att Riksdagen ville besluta att till Kongl. Maj:t aflåta skrifvelse med anhållan, det tacktes Kongl. Maj:t, efter utredning om och under hvilka vilkor ersättning af allmänna medel måtte kunna beredas åt vittnen, som instämts af häktade personer, för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser i detta afseende.»

Såsom motionären erinrat, har föreliggande fråga utgjort föremål för behandling vid de båda närmast föregående riksdagarne, utan att emellertid hittills hafva föranlett någon åtgärd. Första Kammaren har nemligen båda gångerna godkänt lagutskottets afstyrkande hemställan, medan Andra Kam-maren bifallit de ifrågavarande motionerna.

Utskottets uppfattning i ämnet är allt fortfarande densamma, som under de föregående riksdagarne af lagutskottet uttalats.

Utskottet vill sålunda fästa uppmärksamheten derå, att uti lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål af den 4 juni 1886 tydligen förutsättes, att domstol eger befogenhet att i brottmål inkalla personer för att afhöras såsom vittnen — och detta om de åberopas vare sig af åklagare, målsegare eller den tilltalade. Uttryckligen stadgas nemligen uti angifna lag, att den, som enligt domstols förordnande blifvit i brottmål till vittne inkallad, tillkommer samma rätt till ersättning af allmänna medel, som i samma lag tillerkännes den, hvilken i dylikt mål af allmän åklagare åberopats till vittne. Detta stadgande anvisar sålunda en utväg, hvarigenom de af motionären åsyftade missförhållanden kunna förebyggas. Man torde nemligen med fog kunna förutsätta, att domstolen,

särskildt då någon är häktad samt just för de fall, att antingen den tilltalade saknar medel att betala vittnesersättningen eller det åberopade vittnet på grund af medellöshet är urståndsatt att infinna sig vid domstolen, skall, derest det åberopade vittnets afhörande verkligen synes vara af någon betydelse i målet, veta att använda den utväg, som omförmälda lag anvisar, eller att förordna om inkallande af vittnet. Att åter medgifva alla af en häktad åberopade vittnen rätt till ersättning af allmänna medel kan utskottet icke tillstyrka, enär sådant lätteligen skulle kunna vålla missbruk och en oskäligen kostnad tillskyndas statsverket.

I detta sammanhang och till bemötande af det utaf motionären anförda hufvudskäl må ock erinras derom, att innevarande Riksdag beslutit aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t angående skärpta straffbestämmelser för vittnes utevaro från rätten, dervid Riksdagen tillika beslutit uttala sig för bestämmelser om rätt för vittne att i vissa fall bekomma förskott å vittnesersättningen. Kommer en lagändring i sistnämnda syfte till stånd, minskas derigenom i högst afsevärd grad möjligheten, att vittnen utsättas för ekonomisk förlust på grund af vittnespligtens fullgörande, och för den medellöse häktade blifver det då dess mera angeläget att få de vittnen, han önskar afhörda, inkallade genom domstolens förordnande.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet alltså,

att herr Styrlanders ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 mars 1898.

På lagutskottets vägnar:

K. S. HUSBERG.

Reservation

af herrar *Husberg, F. Andersson, Nilsson, Ohlsson, Jönsson, Ersson* och *E. Svensson*.
